

Salomo en 'the golden sixties'

Einde

over het boek Prediker

Zelfs die *gouden eeuw* was geen garantie voor geluk en rechtvaardigheid

Prediker heeft het aan zichzelf te wijten

We hebben dromen nodig

Wanneer je de hemel op aarde verwacht

Die thema's werden door Paulus en de apostelen nader uitgewerkt

Salomo stond er helemaal alleen voor

Willen we het uit handen geven?

Zelfs die *gouden eeuw* was geen

garantie voor geluk en rechtvaardigheid

een grenzeloos geloof in de technologie en in de toekomst

In de Bijbelboeken Samuël, Koningen en Kronieken wordt de regeerperiode van Salomo beschreven als *een gouden eeuw* - een periode van grote welvaart en rijke cultuur, zoals vele volken in de loop van hun geschiedenis wel eens gekend hebben. In de noordelijke Nederlanden was dat de zeventiende eeuw.

Maar mijzelf doen die beschrijvingen denken aan de *golden sixties*. Die periode werd ingeleid door de *Expo 58* - de wereldtentoonstelling in Brussel die in het teken stond van vrijheid en vooruitgang. *Het Atomium* kreeg met 42 miljoen bezoekers wereldwijde aandacht. Wat volgde was een periode van groot optimisme en grenzeloos geloof in technologie en toekomst. Er was een sterke economische groei en een indrukwekkend toename van de levensstandaard. Wasmachine, stofzuiger en keukenapparaten verhoogden het comfort. En dankzij de televisie, de auto, het gebruik van plastic en andere kunststoffen... zag het leven er helemaal anders uit. Het aards paradijs was nog maar enkele stappen te gaan - zo leek het toch.

het goud is zijn glans verloren

Vandaag beseffen we dat door gebrek aan duurzaamheid de afstand tot dat paradijs met de dag groter wordt. We zien de keerzijde van een ongebreidelde

Afbeelding Dean Moriarty - Pixabay

economische groei: onze aardbol wordt onbewoonbaar, wat erg is voor ons mensen, maar ook voor de Ontwerper wiens kunstwerk meer en meer beschadigd raakt. "God zag dat het goed was" is echt niet toepasselijk wanneer God rondgaat in onze eigentijdse wereld. Het goud is zijn glans verloren.

bij het lezen van het boek Prediker komt de ontnuchtering

Een vergelijkbaar contrast zien we bij Salomo. De beschrijving in het boek Koningen lijkt op de *golden sixties*: er zijn grote bouwprojecten zoals de tempel en de koninklijke paleizen, er is grote welvaart en wereldhandel. Salomo is mega-rijk, hij spreidt zijn rijkdom graag tentoon en dat lokt buitenlandse bezoekers - net zoals bij de *Expo 58*.

Maar dan, bij het lezen van het boek Prediker komt de ontnuchtering: het tegenbeeld van al dat moois. Prediker breekt met de romantische voorstelling van die gouden eeuw. Het mooie leven glipt hier weg als zand tussen de

vingers want het kernwoord is *ijdel* - ofwel *wind, gebakken lucht, vluchtig, zinloos, nutteloos...* We lezen het 38 keer, en het slaat op alles wat een mens kan doen en laten.

Dat woord geeft de teneur weer van dit Bijbelboek, en daarover gaat dit artikel: hoe komt het dat Prediker *alles* ervaart als zinloos? Want het woord *alles* komt 45 maal voor in dit korte boek. Prediker veralgemeent en geeft

niet altijd ruimte voor de nodige nuances.

De goede raad die in het boek her en der gegeven wordt, blijft hierna grotendeels onbesproken. Er is bijvoorbeeld het advies aan de te hard werkende zelfstandige: "*Beter nu en dan een beetje rust, dan steeds maar hard werken en zinloos gejaag - Prediker 4:6*". Die tekst sluit aan bij het sabbatgebod, er zijn zo heel wat teksten die in de lijn liggen van het onderwijs in de andere Bijbelboeken.

Volgens de Joodse traditie heeft Salomo in zijn jonge jaren het boek Hooglied geschreven, later het boek Spreuken en aan het eind van zijn leven - wanneer hij God verlaten had - het boek Prediker. Dit wordt in dit artikel ook verondersteld. Maar zelfs wanneer dit niet zo is, dan

blijft de uitleg overeind over wat weelde en overdaad met een mens kan doen.

Salomo lijkt op de Jordaanse koning Abdullah II

Salomo verzamelde heel veel spreuken. Sommige staan ook in Prediker, maar hier lijken die mooie woorden niet altijd te werken en dat leidt tot verwarring. Die goede adviezen zorgen in elk geval niet voor de terugkeer van *het aards paradijs*. Want we lezen in Prediker hoe mensen zich écht voelen: achter de schone schijn van *de gouden eeuw* schuilt een minder fraaie realiteit. Er is een honger die niet gestild wordt door kennis, hard werken, rijkdom, succes, lekker eten en drinken, schoonheid of plezier. Er is een vermoeidheid die je nooit echt te boven komt - een existentieel lijden.

Salomo lijkt in het boek Prediker op de Jordaanse koning Abdullah II die zich incognito tussen het publiek begaf - soms als taxichauffeur - om te zien hoe het er in zijn land werkelijk aan toe ging, en wat mensen écht denken en voelen. Hij rijdt rond in de rijke en arme buurten en onderzoekt alle sectoren van de maatschappij. Hij bezocht politiekantoren, ziekenhuizen en belastingsdiensten, sprak met de hoogleraar en ontmoette de werkman in het koffiehuis.....

Hij kijkt rondom zich en ziet dat die *gouden eeuw* noch hemzelf, noch zijn onderdanen voldoening schenkt. Hij

maakt de balans op van zijn persoonlijk leven en van het menselijk bestaan in het algemeen, waarbij hij zich niet beperkt tot zijn eigen koninkrijk. Die balans is niet zo fraai: zelfs die *gouden eeuw* was geen garantie voor geluk en rechtvaardigheid.

Nergens vindt hij de ideale wereld want alles lijkt besmet, in meer of mindere mate. En daar weet die oude man - geroemd om al zijn wijsheid - geen raad mee. Het feit dat we, *net als de dieren, allemaal zullen sterven* is zijn voornaamste conclusie.

Prediker heeft het aan zichzelf te wijten

veertienhonderd wagens en twaalfduizend paarden

Als laatste raadgeving vermeldt Prediker *'heb ontzag voor God en leef zijn geboden na'*. Maar het zijn lege woorden,

want Salomo heeft die geboden zelf niet nageleefd, zoals blijkt uit de navolgende vergelijking.

Jahwehs instructies... (Deuteronomium 17:16 - 20 NBV)

... en wat Salomo er van maakte

Hij [de koning] mag geen paarden gaan houden, want hij zou zijn volksgenoten naar Egypte kunnen terugsturen om voor uitbreiding van zijn stallen te zorgen, in strijd met de waarschuwing van de HEER dat we nooit meer die weg terug mogen gaan.

Salomo schafte ook wagens en paarden aan. Hij bezat veertienhonderd wagens en twaalfduizend paarden, die hij deels in Jeruzalem bij zich hield en deels onderbracht in garnizoenssteden verspreid over het land.

(1 Koningen 10:26)

Evenmin is het de koning toegestaan er veel vrouwen op na te houden, want dat zou hem tot afgodendienst kunnen verleiden.

Koning Salomo beminde vele buitenlandse vrouwen: behalve de dochter van de farao beminde hij ook vrouwen uit Moab, Ammon, Edom en Sidon, en Hethitische vrouwen. ... Hij had zevenhonderd hoofdvrouwen en driehonderd bijvrouwen, ... (1 Koningen 11:1, 3)

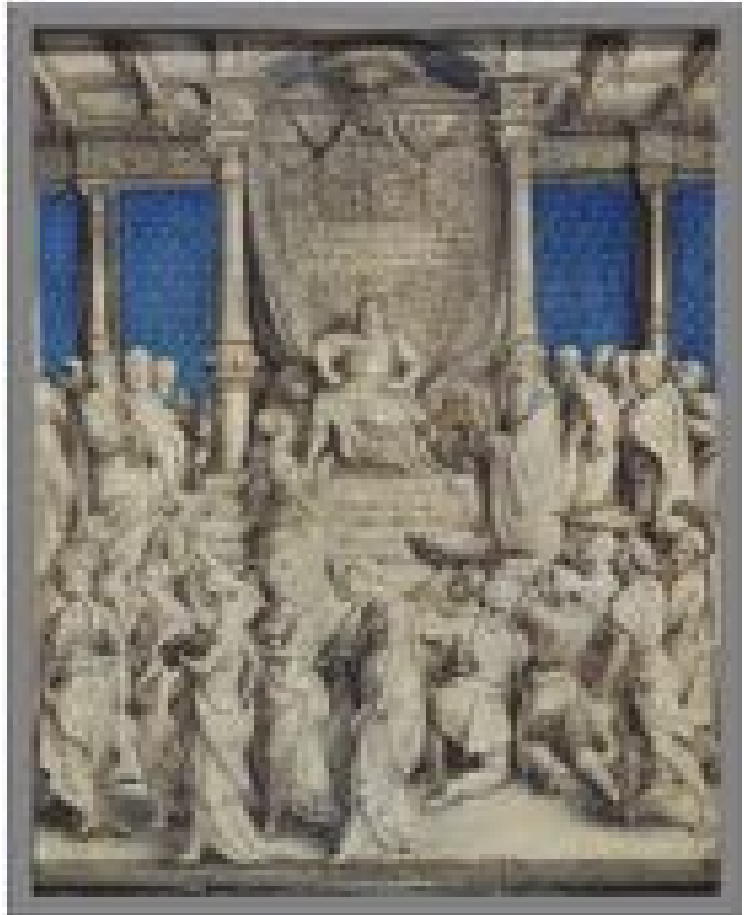
En verder mag hij ook geen zilver en goud ophopen.

Koning Salomo ontving jaarlijks zeshonderdzesenzestig

talent goud, nog afgezien van het goud dat de handelskaravanen meebrachten, de winst die zijn handelaars maakten en het goud dat de oosterse vorsten en de stadhouders van Israël afdroegen.

(1 Koningen 10:14 NBV)

Als de koning eenmaal over zijn rijk heerst moet hij een afschrift van dit wetboek laten maken... Hij moet het onder handbereik hebben en erin lezen zolang hij leeft. Zo leert hij ontzag te hebben voor de HEER, zijn God, en alle wetten uit dit boek in acht te nemen.

... op zijn oude dag verleidden zij hem ertoe andere goden te gaan dienen en was hij de HEER, zijn God, niet meer met hart en ziel toegedaan zoals zijn vader David dat was geweest.

(1 Koningen 11:4 NBV)

Dan zal hij zich niet inbeelden dat hij meer is dan anderen en in enig opzicht boven de wet staat...

Uit heel Israël liet Salomo mensen komen om herendienst te verrichten, wel dertigduizend man.

de pessimistische ondertoon heeft Prediker aan zichzelf te wijten

Het boek Prediker lijkt op het boek Job. Bij Job is er sprake van een persoonlijke crisis omdat alles fout loopt, en dat ondanks zijn voorbeeldig leven. Prediker beschrijft een crisis op grotere schaal: niet alleen het persoonlijk leven, maar de ganse mensheid is aangetast, en er is - anders dan bij Job - geen *happy end*.

De pessimistische ondertoon heeft Prediker wellicht aan zichzelf te wijten. Want wanneer je weet wat je als koning behoort te doen, en er geen rekening mee houdt, dan blijf je met een kater achter. Of Salomo in het reine is gekomen met God weten we niet, maar hij geeft anderen tenslotte wel de juiste raad: *heb ontzag voor God*. Rationeel komt hij dus tot dezelfde conclusie, maar anders dan Job heeft hij geen godsontmoeting en blijft hij op zijn honger zitten.

Ontzag voor de Heer - dat is wijsheid; het kwaad mijden - dat is inzicht. (Job 28:28 NBV).

*Alles wat je hebt gehoord komt hierop neer: **heb ontzag voor God** en leef zijn geboden na. Dat geldt voor ieder mens, want God oordeelt over elke daad, ook over de verborgen daden, zowel over de goede als de slechte. (Prediker 12:13 - 14 NBV)*

We hebben dromen nodig

het wordt een gebruiksvoorwerp, en de magie is verdwenen

Waarom was Salomo zo ontgoocheld? Deels omdat hij boter op het hoofd had zoals hiervoor al duidelijk werd. Maar ook omdat hij zich alles had veroorloofd wat je met goud kan kopen. Wie alles bezit, heeft niets meer om naar uit te kijken. En iedereen weet wel dat *het plezier van het uitkijken naar, vaak groter is dan het plezier van het bezit*. Dat begint wanneer je als kind uitkijkt naar het sinterklaascadeautje - dat grote dure zakmes waarvan je als jongen droomt. Maar later geldt hetzelfde bij de aanschaf van een MacBook of een nieuwe wagen. Heb je het eenmaal in je handen, dan wordt het een gebruiksvoorwerp, en is de magie verdwenen.

We hebben dromen nodig. Maar wie al alles heeft, droomt beter niet over meer geld, meer vakanties en meer *ik*. Die lotto-dromen doen het in Corona-tijden trouwens niet zo goed, niet alleen omdat ze onuitvoerbaar zijn geworden, maar vooral omdat we nu beter aanvoelen wat echt voldoening schenkt. De Bijbel bevat andere dromen die we tot de onze kunnen maken, en die gaan over het leven aan de overkant. Eens we daar zijn aangekomen, zal de magie niet verdwenen zijn. We staan daar niet met lege handen, maar ervaren dan blijvende onuitsprekelijke

vreugde in Gods
stralende
aanwezigheid. Anders
dan nu, zullen we Hem
zien met een vernieuwd
onsterfelijk lichaam.

Ook is er die droom van
[de door Jezus](#)
[geregeerde wereld](#) in
een vernieuwde
biotoop. En tenslotte
de nieuwe hemel en de
nieuwe aarde. Allemaal

adembenemende thema's die net als dromen door elkaar
verweven zijn en niet altijd goed begrepen kunnen
worden: wat is letterlijk bedoeld, wat is beeldgebruik voor
een nieuwe realiteit die we vandaag niet kunnen vatten?
Het zijn dromen die elders op deze website verder worden
onderzocht, en die ons niet van de realiteit moeten
vervreemden en geen afbreuk moeten doen aan onze
inzet hier en nu.

Die Bijbelse dromen lijken te ver weg wanneer mensen in
welvaart leven. Dan is er niet veel interesse voor de
overkant... Maar die waardering groeit wanneer het
moeilijk wordt, bijvoorbeeld door persoonlijk lijden, of
omdat we ons grote zorgen maken over hoe het verder
moet wanneer de opwarming de aarde onbewoonbaar
maakt. *De Alfa* - de God die aan de oorsprong staat - en

die tweeduizend jaar geleden *even langs kwam*, is ook de *Omega*, die het einde herschept in een nieuw begin. Dat lijkt misschien moeilijk te geloven, maar wie in een eerste schepping kan geloven, kan er de tweede ook wel bijnemen...

... En we kunnen ons nog niet voorstellen hoe het later allemaal zal zijn. Maar we weten dit: als Hij komt, zullen we zijn zoals Hij. Dan zullen we Hem zien zoals Hij werkelijk is. (1 Johannes 3:2 BB)

Zoals we nu de gestalte van de stoffelijke mens hebben, zo zullen we straks de gestalte van de hemelse mens hebben. ... Want het vergankelijke lichaam moet worden bekleed met het onvergankelijke, het sterfelijke lichaam met het onsterfelijke. (1 Korintiërs 15:49, 53)

Hij zal rechtspreken tussen machtige volken, over grote en verre naties een oordeel vellen. Dan zullen zij hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk, geen mens zal meer weten wat oorlog is. Ieder zal zitten onder zijn wijnrank en onder zijn vijgenboom, door niemand opgeschrikt ... (Micha 4:3 NBV)

Zie, ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. ... Er zal alleen maar blijdschap zijn en groot gejuich om wat ik schep. Ik herschep Jeruzalem in een jubelende stad en

schenk haar bevolking vreugde. ... Zij zullen zich niet tevergeefs afmatten en geen kinderen baren voor een verschrikkelijk lot. Zij zullen, met heel hun nageslacht, een volk zijn dat door de HEER is gezegend. Ik zal hun antwoorden nog voor ze mij roepen, Ik zal hen verhoren terwijl ze nog spreken. (Jesaja 65:17, 18, 23, 24)

van alles kreeg ik een afkeer

Salomo's perspectief was beperkt tot hetgeen gebeurt *onder de zon* - oftewel *in dit leven*, en hier had hij alles geproefd, maar dan overdadig, en dat beviel niet goed. Ook de vrouwen waar hij naar verlangde werden een gebruiksvoorwerp - de magie was verdwenen, en levensmoeheid restte.

Ik heb goud en zilver opgestapeld en in de rijkdom gedeeld van koningen en landen. Ik heb zangers en zangeressen aangesteld en het genot geproefd van vele, vele vrouwen. ... Alles wat mijn ogen vroegen heb ik ze gegund, elke vreugde die mijn hart verlangde heb ik het gegeven, en ik genoot naar hartelust van al het goede dat ik had verworven. Het was het loon voor mijn gezwoeg. Maar toen nam ik alles wat ik ondernomen had nog eens in ogenschouw, alles wat mijn moeizaam gezwoeg me opgeleverd had, en ik zag in dat het allemaal maar lucht en najagen van wind was. Het had geen enkel nut onder de zon. (Prediker 2:8, 10, 11)

Ik kreeg een afkeer van het leven. Elke bezigheid onder de

zon ging me tegenstaan, want het is niet meer dan lucht en najagen van wind. Van alles waarvoor ik me had afgebeeld onder de zon kreeg ik een afkeer.
(Prediker 2:17 - 18)

Wanneer je de hemel op aarde verwacht ...

Verwacht geen Messias in de stijl van Salomo!

Salomo had foute verwachtingen met betrekking tot zijn persoonlijk leven. Maar ook betreffende zijn koningschap. Was hij niet diegene door wie Jahweh zijn beloftes aan Abraham zou waarmaken? Wanneer je, nu het beloofde land volledig ingenomen is, de hemel op aarde verwacht, kan je niet anders dan ontgoocheld raken. Want een ordelijke politieke en maatschappelijke context leidt niet zomaar tot de ideale mens. Welvaart en uiterlijk vertoon brengen ten diepste geen verandering ten goede, integendeel.

Negen eeuwen na Salomo verwachtten Jezus' tijdgenoten een zegevierende Messias en een tweede gouden eeuw. Herodes de Grote had alvast door fabuleuze bouwwerken voorzien in de vereiste infrastructuur. Maar had God het Joodse publiek niet via het boek Prediker gewaarschuwd dat *een tempel en een paleis, macht en rijkdom* niet het

antwoord zijn op de
nood van deze wereld?
Verwacht geen Messias
in de stijl van Salomo!
Jezus was trouwens
niet onder de indruk
van de pracht en praal
van Herodes'
tempelcomplex en
corrigeerde degenen
die zich lieten
imponeren door de
schoonheid van dit
wereldwonder: *dat zou het uitverkoren volk geen
bescherming bieden!*

*Toen Hij de tempel verliet, zei een van zijn leerlingen
tegen hem: 'Meester, kijk eens, wat een enorme stenen en
wat een imposante gebouwen!' Jezus zei tegen hem: 'Die
grote gebouwen die je nu ziet – wees er maar zeker van
dat geen enkele steen op de andere zal blijven; alles zal
worden afgebroken.' (Marcus 13:1 - 2)*

Dit is niet ons huis!

De eerste komst van Jezus leidde tot kruisdood en
vervolging, en nadien tot de verwoesting van Jeruzalem.
De Bijbel leert dat we ons geen illusies moeten maken
over het huidige wereldbestel. Jezus' volgelingen zijn
vreemdelingen die zich nooit echt thuis voelen in een van

God vervreemde wereld. [Dit is niet ons huis! - zoals Christian Verwoerd zingt](#). Die gedachte werd in het Nieuwe Testament helder uitgewerkt, maar voor Salomo was dit thema blijkbaar onbekend want Abraham - de vreemdeling - was nu toch thuisgekomen! Het Nieuwe Testament geeft duidelijk aan dat de ideale wereld er niet komt door menselijk streven. Ook voor velen die zich níet door de Bijbel laten inspireren is dit nu duidelijk geworden, want het vooruitgangdenken heeft door de milieu- en de coronacrisis een stevige knauw gekregen.

In sommige landen heeft de kerk een diepe identiteitscrisis gekend doordat ze slechts succes verwachtte en niet voorbereid was op geloofsvervolging. En ook christenen die denken dat God hen alleen maar rijkdom en gezondheid schenkt, kunnen zwaar teleurgesteld raken. Dat is een les uit het boek Prediker: er is ons geen gemakkelijke reis beloofd. Verwacht geen hemel op aarde, anders kan je net als Prediker zwaar ontgoocheld raken.

Niet voor niets zegt Jezus "*Zie, Ik maak alle dingen nieuw*". Maar intussen zetten we ons wel in voor een betere wereld, want defaitisme is niet het juiste antwoord. Ook al sterft dat oude lichaam waarna we bekleed worden met iets nieuws, toch zullen we vandaag het oude lichaam nog wassen en mooi kleden. Het is niet omdat, door Gods tussenkomst, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde straks verschijnen, dat we ons vandaag niet moeten inspannen om de gebroken wereld meer te laten lijken op wat God

voor ogen heeft. Onze inzet is een noodzakelijke aanvulling op ons gebed "*Uw rijk kome!*" en een concrete toepassing van "*Uw wil geschiedde op aarde, zoals in de hemel!*".

Die thema's werden door Paulus en de apostelen nader uitgewerkt

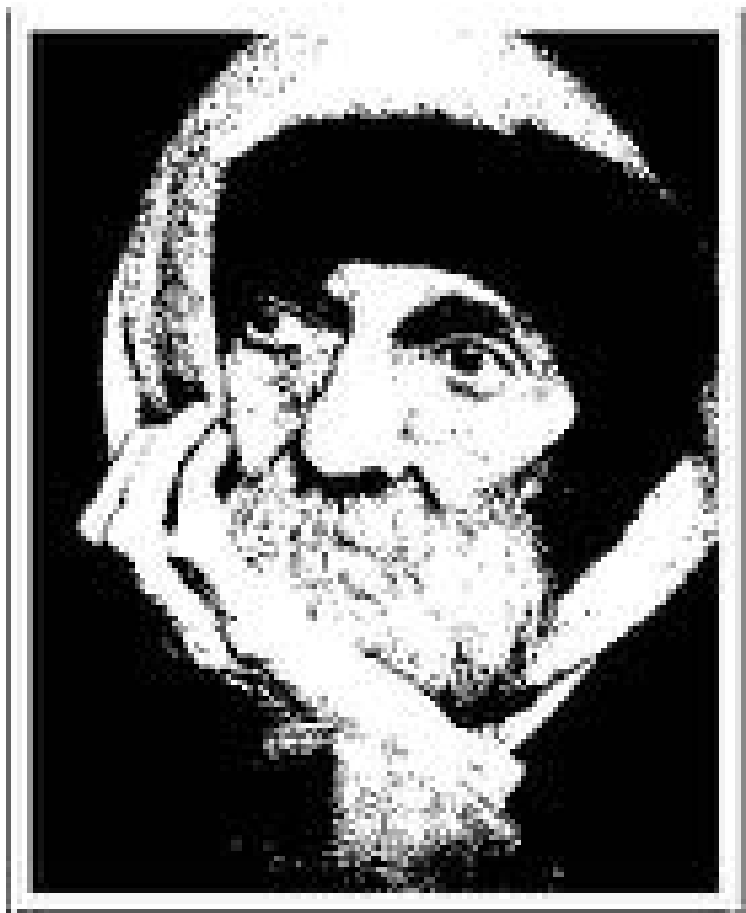
eens en voor altijd gesetteld

Voor Salomo en Job was niet duidelijk welke toekomst deze gebroken wereld had, maar die blinde vlek werd door de profeten al wat ingekleurd. En waar het leven na de dood wazig bleef, bracht Jezus klaarheid. Wij christenen zijn bevoorrecht. Want thema's waarmee Prediker en Job worstelden, werden door Paulus en de apostelen nader uitgewerkt. Leven na de dood is na [de verrijzenis van Jezus](#) geen issue meer. Het is eens en voor altijd gesetteld, en er is een wegenkaart beschikbaar. Wij weten dat er een eind komt aan de pijn en aan het zwoegen, en dat straks - in de eeuwigheid - rechtgezet kan worden wat vandaag verkeerd loopt.

... Samen met Christus zijn wij erfgenamen: wij moeten delen in zijn lijden om met hem te kunnen delen in Gods luister. Ik ben ervan overtuigd dat het lijden van deze tijd in geen verhouding staat tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard. De schepping ziet er

reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie Gods kinderen zijn. Want de schepping is ten prooi aan zinloosheid, niet uit eigen wil, maar door hem die haar daaraan heeft onderworpen. Maar ze heeft hoop gekregen, omdat ook de schepping zelf zal worden bevrijd uit de slavernij van de vergankelijkheid en zal delen in de vrijheid en luister die Gods kinderen geschonken wordt. Wij weten dat de hele schepping nog altijd als in barensweeën zucht en lijdt. En dat niet alleen, ook wijzelf, die als voorschot de Geest hebben ontvangen, ook wij zuchten in onszelf in afwachting van de openbaring dat we kinderen van God zijn, de verlossing van ons sterfelijk bestaan. (Romeinen 8:17 - 23 NBV)

Paulus werd geconfronteerd met dezelfde pijn en moeite als Prediker, en met de vraag naar de zin van al dat lijden. Toch eindigt hij met een positieve noot. Hoewel, dat is te zwak geformuleerd want Paulus' ganse leven wordt gekenmerkt door die hoop: de zekerheid van een gunstige afloop. **Spijtig dat Prediker dit niet**

allemaal kon lezen! Of dat hij, ondanks de onbeantwoorde vragen, niet in Jahwehs nabijheid tot rust kon komen, zoals hierna wordt uitgelegd. *Jahweh* - de godsnaam die Gods betrokkenheid met de mens uitdrukt - is in het boek Prediker trouwens afwezig, en dat wekt geen verwondering.

die moeite maakt het fundamentele conflict zichtbaar

Paulus ervaart als geen ander moeite en pijn, maar hij erkent dat God dit kan gebruiken om de mens op te voeden en te zuiveren. Niet voor niets maakt de Schepper na de zondeval het leven lastig: er is zegen, maar ook vloek. Die tegenwerking is een haltuitroep om de mens ervan te weerhouden zich aan hoge snelheid de vernieling in te rijden. God plaatst verkeersdrempels en zet paaltjes in de weg om de snelheid af te remmen. Moeite brengt ongeduld en egoïsme naar de oppervlakte en herinnert ons aan het feit dat we niet almachtig zijn. Moeite toont dat, wanneer God niet God mag zijn, alle dingen *onder de zon* stroef verlopen: de relatie van de mens tot zichzelf, de medemens, de dierenwereld en zijn biotoop. Moeite maakt het fundamentele conflict tussen de Schepper en zijn schepping zichtbaar, en kan ons in Gods armen drijven.

Pijn zegt aan de patiënt dat zijn mooie sterke lichaam, dat tot zoveel in staat is, in gevaar is. Dat signaal wordt aangevuld door woorden die God spreekt via zijn profeten. Zij zijn geneesheren die de problemen

benoemen, maar ook tonen hoe de ziekte voorkomen, behandeld en bestreden wordt - preventief en curatief.

De positieve functie van pijn is natuurlijk slechts één aspect van het verhaal. Want er is veel pijn die zonder meer vernietigt of kapot maakt, maar dat valt buiten deze studie. Prediker geeft het positieve aspect niet de juiste plaats, en dat maakt zijn analyse zwak. Hij beschrijft uitgebreid de onvrede waarmee de mens geconfronteerd wordt. Maar het lijkt dat hij zijn persoonlijke existentiële pijn vooral symptomatisch heeft behandeld: studeren, hard werken, wijn, lekker eten en vrouwen... moeten de pijn verlichten. Hij gaat verkeerd om met de pijnsignalen, en de foute remedie maakte de nood slechts groter.

Ik heb met heel mijn hart elke vorm van wijsheid onderzocht, want ik wilde alles wat onder de hemel gebeurt doorgronden. Het is een trieste bezigheid. Een kwelling is het, die de mens door God wordt opgelegd. Ik heb alles gezien wat onder de zon gebeurt, en vastgesteld dat het niet meer is dan lucht en najagen van wind. (Prediker 1:13 - 14)

**Salomo stond er helemaal alleen voor
niet bijgestaan en gecompleteerd door de
sterke vrouw**

Salomo had foute verwachtingen, maar er was een ander probleem: hij stond er helemaal alleen voor. Dat klinkt wat contradictorisch want niemand was omringd door zoveel dienaren en niemand had zoveel vrouwen... Het is algemeen bekend dat juist mensen die aan de

top staan erg eenzaam kunnen zijn, omdat ze voorzichtig moeten zijn en weinig mensen in vertrouwen kunnen nemen. En Salomo heeft dan wel een uitgebreide harem, maar hij wordt niet bijgestaan en gecompleteerd door een *sterke vrouw*, zoals beschreven en geprezen in *Spreuken 31*. Vandaag hoor je geregeld "*Achter elke sterke man, staat een sterkere vrouw*" en dat gold toen natuurlijk ook!

Maar Salomo's te grote aandacht voor vrouwelijk schoon leidt tot een dégout, want wie de andere als object behandelt kan niet verwachten dat hij een relatie opbouwt die voldoening schenkt. Hoogmoed en eenzaamheid en het misprijzen van de ander gaan hand in hand, en dat blijkt uit de hierna vermelde uitspraak.

... *Onder duizend mensen vond ik er maar één die ook*

*werkelijk een mens was, maar het was geen vrouw.
(Prediker 7:28)*

een postdoctorale opleiding in vergelijkende godsdienstwetenschappen

Salomo was bovendien hoogbegaafd en ook dat kan afstand scheppen, niet enkel tegenover de medemens, maar ook tegenover God - want de trotse intelligente mens weet het toch altijd beter. Salomo was vervreemd van Jahweh en die vervreemding maakt hem bitter. Wie God nooit gekend heeft, is er vaak beter aan toe dan wie Hem gekend en verlaten heeft. Salomo lijkt op diegene die door zijn universitaire studies zijn eenvoudig intuïtief geloof verliest. Daarna zorgen de pragmatische keuzes in het beroepsleven voor verharding. Maar het gaat helemaal fout wanneer Salomo een postdoctorale opleiding in *vergelijkende godsdienstwetenschappen* volgt teneinde zijn vele vrouwen beter te begrijpen. Maar de praktijkervaring met die afgoden was er voor Jahweh echt te veel aan! Wie God de rug toekeert, kan niet verwachten dat Hij hem nog inzicht geeft.

Hij had zevenhonderd hoofdvrouwen en driehonderd bijvrouwen, en deze vrouwen maakten hem ontrouw: op zijn oude dag verleidden zij hem ertoe andere goden te gaan dienen en was hij de HEER, zijn God, niet meer met hart en ziel toegedaan zoals zijn vader David dat was geweest. Salomo zocht zijn heil bij Astarte, de godin van de Sidoniërs, en Milkom, de gruwelijke god van de

Ammonieten. (1 Koningen 11:3 - 5 NBV)

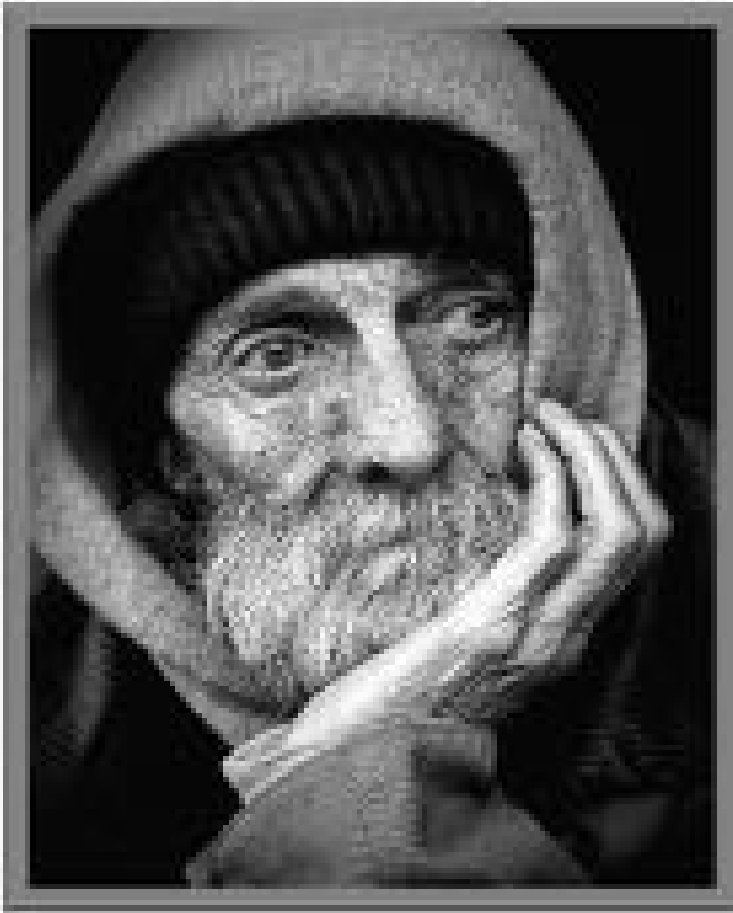
Als ze dan tot de HEER om hulp roepen, zal hij hun niet antwoorden. Hij zal zijn gelaat voor hen verbergen vanwege het kwaad dat ze begaan. (Micha 3:4 NBV)

We begrijpen nu waarom Salomo, anders dan zijn vader David, in het Nieuwe Testament niet echt aan bod komt, behalve in enkele geschiedkundige vermeldingen, en in de vaststelling van Jezus dat *leliën mooier bekleed zijn dan Salomo in al zijn glorie* - en dat was niet bedoeld als compliment voor Salomo!

Salomo is niet meer on speaking terms met Jahweh

Intelligent als hij is, wil Salomo alles doorgronden, maar dat lukt hem niet, en dat leidt tot frustratie. Job heeft een vergelijkbare strijd die vertrekt vanuit extreem persoonlijk lijden. Hij protesteert heftig, maar blijft in gesprek met God. Die maakt hem met heel wat beelden duidelijk dat het voor de mens te hoog gegrepen is om alles te begrijpen. Job erkent in God zijn meerdere, hij vertrouwt God en komt tot rust.

Ook Salomo begrijpt de zin van vele dingen niet, en ook hij fulmineert tegen de gang van zaken. Maar het blijft een monoloog, want hij is op zijn oude dag niet meer *on speaking terms* met Jahweh. Hij merkt ook wel dat het overkoepelend inzicht te hoog gegrepen is, maar anders

Afbeelding Leroy Skalstad - Pixabay

dan Job, komt hij niet echt tot rust. En aangezien hij zichzelf tot maatstaf neemt, en het niet begrijpt, móet alles wel zinloos zijn.

Willen we het uit handen geven?

dat wordt niet als

een probleem ervaren

Dat tot rust komen kan ik illustreren vanuit persoonlijke ervaring. Soms ontmoet ik mensen die grote problemen hebben met de overheid en duizenden euro's moeten (terug)betalen, hoewel ze te goeder trouw waren. Betreft het een materie waar ik als jurist beroepshalve mee vertrouwd was, dan begrijp ik waarover het gaat. Ik weet dan wat de regels zijn, welke argumenten er toe doen en of er beroepsmogelijkheden zijn. Soms krijg ik het aan de hulpzoekende uitgelegd, maar wanneer de wetgeving te complex is, lukt dat niet. Dat wordt in regel niet als een probleem ervaren door wie mij kan vertrouwen. Want hij kan de zaak uit handen geven, aangezien iemand die het wél begrijpt het voor hem opneemt. Hij weet dat de

verdere opvolging van zijn dossier in goede handen is.

Soms is er een positief resultaat. Wanneer dit níet zo is, kan dat erg lastig zijn, maar de rust is teruggekeerd! Want het is nu duidelijk waar men staat, en wat men mag verwachten. En het feit zijn hart te kunnen luchten en niet alleen te staan, betekent ook heel veel: het werkt genezend in situaties die traumatiserend waren.

Prediker leert ons dieper na te denken over de grote levensvragen en over de zin of zinloosheid van het leven. Maar er zijn grenzen aan ons begrip. Ook al weten

Afbeelding Jörg Peter - Pixabay

we, dankzij Jezus en de profeten, veel meer dan Prediker, we kunnen en moeten het niet allemaal begrijpen. Willen we het dan uit handen geven? **Bij Job lukte dat**, Prediker daarentegen had het daar erg moeilijk mee. Aan ons de keuze of wij ons door Jezus laten onderwijzen en bijstaan.

Doen we dat, dan zullen we trouwens nieuwe diepe inzichten verkrijgen, zoals blijkt uit wat Jezus hierna zegt. Een gewone Joodse boer begreep wellicht beter de problemen van *de gouden eeuw*, dan de hoogbegaafde Salomo.

... *"Ik loof U, Vader, Heer van hemel en aarde, **omdat U***

deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt gehouden, maar ze aan eenvoudige mensen hebt onthuld. Ja, Vader, zo hebt U het gewild. Alles is Mij toevertrouwd door mijn Vader, en niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is, dat weet alleen de Zoon, en iedereen aan wie de Zoon het wil openbaren. Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart. **Dan zullen jullie werkelijk rust vinden,** want mijn juk is zacht en mijn last is licht." (Matteüs 11:25 - 30 NBV)

[C.S. Van Audenard](#)

mei 2020 - 4800 woorden

Begin